

VAMMAISPALVELUN OHJEET
1.2.2017 LUKIEN

HEINOLAN KAUPUNKI

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveyslautakunta 24.1.2017 § 9

SISÄLLYS

VAIKEAVAMMAISTEN OSANA SOSIAALIHUOLTOLAIN ALAISIA ERITYSPALVELUITA..	3
1 PALVELUTARPEEN SELVITTÄMINEN JA PALVELUSUUNNITELMA (VPL 3A§).....	5
1.1 SOSIAALIHUOLTOLAIN, VAMMAISPALVELULAIN JA ASIAKASLAIN VELVOITTEET.....	5
1.2 PALVELUTARPEEN SELVITTÄMINEN	5
1.3 PALVELUSUUNNITELMA	6
2 VAIKEAVAMMAISTEN KULJETUSPALVELUT.....	7
2.1 KULJETUSPALVELUN TARPEEN ARVIOIMINEN.....	7
2.2 MATKOJEN MÄÄRÄ JA OMAVASTUU.....	7
2.3 LÄHIKUNNAT JA KOHTUULLISET KUSTANNUKSET.....	8
2.4 SELVITYS MATKOJEN TARPEESTA.....	8
2.5 AUTON VAIKUTUS KULJETUSPALVELUUN.....	8
2.6 KULJETUSPALVELUN JÄRJESTÄMINEN JA KÄYTTÄMINEN	9
2.7 SAATTAJAPALVELU	9
3 PÄIVÄTOIMINTA.....	9
3.1 PALVELUTARPEEN ARVIOINTI	10
3.2 MYÖNTÄMISEN PERUSTEET	10
3.3 PÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN.....	10
3.4 PÄIVÄTOIMINNAN LAAJUUS	11
3.5 PÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ	11
4 PALVELUASUMINEN	11
4.1 VAIKEAVAMMAISUUDEN MÄÄRITTÄMINEN PALVELUASUMISEN TARVETTA HARKITTAESSA.....	11
4.2 ASUMISMUOTO	12
4.3 TUKIPALVELUT.....	12
4.4 PALVELUASUMISEN MAKSUT	12
5 ASUNNON MUUTOSTYÖT	13
5.1 ASUNNON MUUTOSTYÖT SEKÄ ASUNTOON KUULUVAT VÄLINEET JA LAITTEET	13
5.2 ASUNNON MUUTOSTÖIDEN SEKÄ ASUNTOON KUULUVIEN VÄLINEIDEN JA LAITTEIDEN KORVAAMINEN.....	13
5.3 HAKUMENETTELY JA KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN	14
5.4 KOHTUULLISET KUSTANNUKSET.....	14
5.5 ASUNNON MUUTOSTYÖN TARPEEN SELVITTÄMINEN JA TYÖN VÄLTÄMÄTTÖMYYS	14
5.6 ASUNTOON KUULUVAT VÄLINEET JA LAITTEET	15
5.7 KUNTIEN VÄLINEN KORVAUSVASTUU	15
6 HENKILÖKOHTAINEN APU	15
6.1 VAIKEAVAMMAISUUS JA HENKILÖKOHTAINEN APU.....	15
6.2 TOIMINTAKYVYN JA HENKILÖKOHTAISEN AVUNTARPEEN SELVITYS.....	16
6.3 HENKILÖKOHTAISEN AVUN EDELLYTYKSIÄ.....	16
6.4 TOIMINTA, JOHON KORVAUSTA MYÖNNETÄÄN	17
6.5 HENKILÖKOHTAISEN AVUN MÄÄRÄ.....	17
6.6 JÄRJESTÄMISTAVAT.....	17
MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET.....	18
7 KUNTOUTUSOHJAUS.....	18
8 SOPEUTUMISVALMENNUS.....	19
8.1 JÄRJESTÄMINEN.....	19
9 TALOUDELLISET TUKITOIMET	20

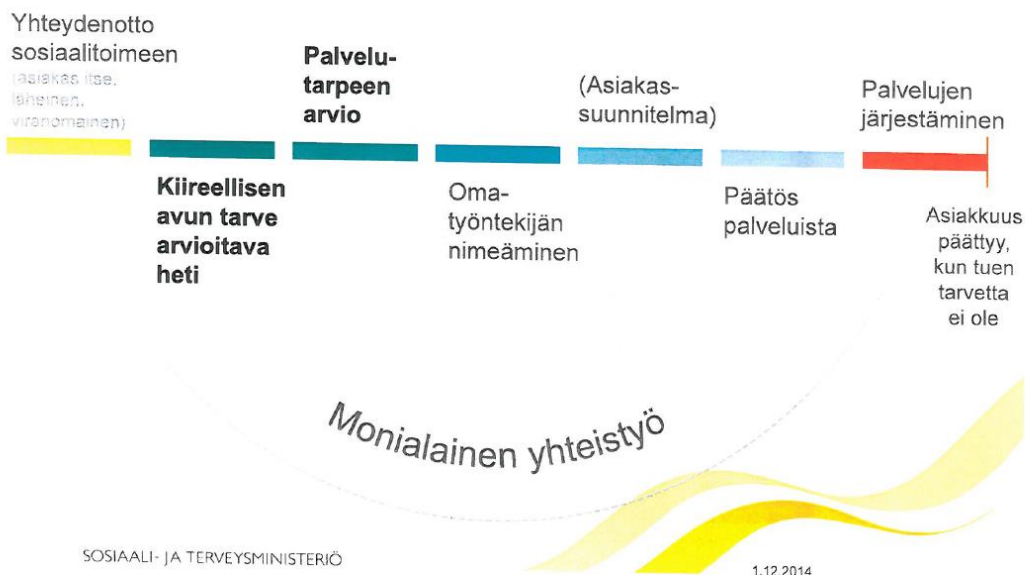
9.1 PÄIVITTÄISISTÄ TOIMINNOISTA SUORIUTUMISESSA TARVITTAVAT VÄLINEET, KONEET JA LAITTEET	20
9.1.2 KORVAUS AUTON HANKINTAAN.....	21
10 YLIMÄÄRÄISET VAATEKUSTANNUKSET	22
10.1 YLIMÄÄRÄISTEN VAATEKUSTANNUSTEN KORVAAMINEN.....	22
11 YLIMÄÄRÄISET ERITYISRAVINTOKUSTANNUKSET	22
11.1 YLIMÄÄRÄISTEN ERITYISRAVINTOKUSTANNUSTEN KORVAAMINEN.....	22

VAIKEAVAMMAISTEN OSANA SOSIAALIHUOLTOLAIN ALAISIA ERITYSPALVELUITA

Asiakkaan yhteydenotosta palvelujen järjestämiseen

Sosiaalitoimeen tapahtuvan yhteydenoton perusteella tehtävästä palvelutarpeen arvioinnista palvelujen järjestämiseen edetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan seuraavan kaavion mukaisesti.

SOSIAALIPALVELUJEN ASIAKKUUS

Sosiaalitoimeen tapahtuvan yhteydenoton perusteella tehtävä palvelutarpeen arviointi sisältää sosiaalihuoltolain mukaan asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa tehtävän arvioinnin yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella nimetään omatyöntekijä ja selvitetään minkä lain perusteella asiakkaan tarvitsema tuki ja palvelut järjestetään sekä tehdään asiakas/palvelusuunnitelma sekä tarvittavat tukea/palveluita koskevat päätökset selvittäen samassa yhteydessä miten tarvittavat palvelut järjestetään.

Vammaispalvelulain soveltaminen suhteessa muuhun lainsäädäntöön palvelujen järjestämisessä

Palvelujen järjestämisessä sovelletaan aina ensisijaisesti sosiaalihuoltolakia tai muita vammaispalvelulakiin nähden ensisijaisia lakeja.

Vammaispalvelulakia (380/1987) sovelletaan silloin, kun henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Vammaispalvelulaki on kuitenkin ensisijainen kehitysvammaisten erityishuoltolakiin nähden. (Kehitysvammaiselle henkilölle voidaan edelleen järjestää palveluja kehitysvammaisten erityishuoltolain perusteella, mikäli vammaispalvelulain nojalla järjestettävät palvelut eivät ole asiakkaalle riittäviä tai sopivia)

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 1 §:ssä tarkoitettulle henkilölle järjestetään hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla, siltä osin kuin ne ovat hänelle riittäviä ja sopivia sekä hänen etunsa mukaisia.

Vammaispalvelulain mukaisia subjektiiviseen oikeuteen perustuvia palveluja ja tukitoimia ovat:

- kuljetuspalvelu
- palveluasuminen
- asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä asunnon muutostyöt
- henkilökohtainen apu
- päivätoiminta

Määrärahasidonnaisia palveluita ovat

- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus
- päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet
- ylimääräiset vaatekustannukset
- erityisravinto

Vammaispalvelulain mukaan vaikeavammaiselle henkilölle tehdään lähtökohteisesti:

- palvelutarpeen selvitys
- palvelusuunnitelma
- erilliset päätökset koskien eri palveluja ja tukitoimia.

Palveluprosessi on yhtenäinen sosiaalihuoltolaissa määritellyn palveluprosessin kanssa. Huomioitavaa on kuitenkin, että ellei ole ilmiselvää, että kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut järjestetään vammaispalvelulain perusteella, tulee huomioida, että selvittelyssä otetaan huomioon sosiaalihuoltolain velvoitteet palvelutarpeen kokonaisvaltaisesta selvittämisestä.

Hyväksyttävän kustannustason selvittämiseksi asiakkaan on tarkoituksenmukaista hakea vammaispalvelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia ennakkoon ennen kustannusten syntymistä. Korvausoikeuden säilyttäminen edellyttää kulujen hakemista korkeintaan 6 kk:n kuluessa kulujen syntymisestä.

Vaikeavammaisten palvelujen järjestämisestä vastaava yksikkö (asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä/sosiaaliohjaaja tai vastaava) määrittää hakijan

vaikeavammaisuuden suhteessa kuhunkin vammaispalvelulain mukaiseen palveluun tai tukitoimeen kartoittamalla mm. hakijan elämäntilanteen, elinympäristön sekä toiminta- ja suoriutumiskyvyn. Arviointia varten tulee olla lääkärinlausunto tai muu riittävä terveydenhuollon selvitys sairauden tai vamman vaikutuksesta palvelun tai tukitoimen tarpeeseen. Tarpeen mukaan pyydetään selvitykset myös muilta tahoilta, esimerkiksi kotihoidosta, fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, kuntoutustyöryhmältä ym. Palvelun tai tuen tarvetta ei voida kuitenkaan ratkaista yksinomaan lääkärin tai muiden terveydenhuollon lausuntojen pohjalta ottamatta tosiasiallista selviytymistä huomioon. Henkilön avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoista ja pitkäkestoista. Pitkäkestoisuudella tarkoitetaan sitä, että vaikeavammaiselle haetun tuen tarve on kestoltaan vähintään noin yksi vuosi.

1 PALVELUTARPEEN SELVITTÄMINEN JA PALVELUSUUNNITELMA (VpL 3a§)

1.1 Sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain ja asiakaslain velvoitteet

Palvelutarpeen selvitystä ja palvelusuunnitelmaa koskevat säännökset perustuvat sosiaalihuoltolakiin, vammaispalvelulakiin (981/2008 3a§) ja lakiin asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000).

1.2 Palvelutarpeen selvittäminen

Vammaispalvelujen ja tukitoimien tarve on selvitettävä vammaisen henkilön tilanteen ja olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Palvelutarpeen selvittäminen aloitetaan viipymättä (7 arkipäivän kuluessa). Palvelutarve selvitetään uusien asiakkaiden kohdalla ja muutoin tarpeen vaatiessa.

Palvelutarve selvitetään kotikäynnillä tai vähintään henkilökohtaisella tapaamisella hyödyntäen myös saatavilla olevia terveydenhuollon tai muita asiakaskohtaisia asiakirjoja. Yksilöllinen avuntarve selvitetään huomioiden asiakkaan toivomus, mielipide ja itsemääräämisoikeus. Asiakkaalle selvitetään hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niihin vaikuttavat seikat (L Asiakkaan asemasta ja oikeuksista 5§). Palvelutarpeen selvittämiseen ei ryhdytä, jos asiakas sitä vastustaa. Selvitys on keskeytettävä asiakkaan pyynnöstä.

Palvelutarpeen selvittäminen on palvelusuunnitelman perusta. Sen sisältö on sama kuin palvelusuunnitelman selvitysosassa. Palvelusuunnitelmaan kirjataan kuvaus asiakkaan toimintakyvystä ja muista hänen palvelujen tarpeeseen vaikuttavista tekijöistä sekä selvitys tarvittavista palveluista ja tukitoimista. Palvelutarpeen selvittämisessä hyödynnetään muun muassa toimintakyvyn arviointimenetelmiä. Sisältö selvitetään asiakkaalle ymmärrettävästi.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 1 §:ssä tarkoitettulle henkilölle järjestetään hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla siltä osin kuin ne ovat hänen palveluntarpeeseensa nähden riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia.

1.3 Palvelusuunnitelma

Yksilöllinen palvelusuunnitelma laaditaan vammaisille henkilöille palvelutarpeen selvittämisen pohjalta. Palvelusuunnitelma laaditaan aina ilman aiheetonta viivytystä siten kuin Asiakslain 7 §:ssä säädetään. Palvelusuunnitelma tehdään yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa.

Palvelusuunnitelman laatimisessa korostuu asiakaslain mukaan yksilöllinen avun tarve, asiakkaan toivomus ja mielipide sekä itsemääräämisoikeus. Asiakkaalla on oikeus osallistua ja vaikuttaa palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Asiakkaan toivomukset, mielipide ja etu otetaan huomioon suunnitelmaa tehtäessä. (AsiakasL 4§)

Palvelusuunnitelmaa laadittaessa asiakkaalle selvitetään oikeudet ja velvollisuudet, erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset sekä seikat, joilla on merkitystä asiassa. (AsiakasL 5§)

Vajaavaltaisen henkilön tahto selvitetään yhteistyössä laillisen edustajan, omaisen tai muun läheisen kanssa (Asiakaslaki 9 §). Alaikäisen toivomus ja mielipide selvitetään ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa

Kuulemisessa voidaan tarvittaessa käyttää tulkitsemissä tai muita kommunikation apuvälineitä ja menetelmiä.

Palvelusuunnitelma laaditaan asiakkaan tarpeen niin vaatiessa sosiaalihuoltolain tarkoittamassa laajuudessa. Palvelusuunnitelmaa ei laadita, kun kyseessä on tilapäisen avun tarve ja/tai kun palvelusuunnitelman laadinta on ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen kartoitus voidaan tuolloin kirjata päätökseen (esim. kuljetuspalvelu).

Palvelujen sisällöstä, järjestämistavasta ja määrästä päätettäessä selvitetään hakijan yksilöllinen tilanne riittävän yksityiskohtaisesti.

Palvelusuunnitelma koostuu selvityksestä, yhteenvedosta/suunnitelmasta ja eriävistä näkökulmista. Selvitykseen kirjataan henkilön omat toiveet ja odotukset, vamma tai sairaus, sosiaalinen asema (työssäkäynti, opiskelu, asuminen, perhe). Kartoitetaan lisäksi muut myönnettyt ja tarvittavat palvelut kuten vammaispalvelut, erityishuolto-ohjelma, terveys- ja kuntoutus sekä kotihoito. Palvelusuunnitelmaan kirjataan lisäksi yhteenvedo/suunnitelma ja

tieto siitä mitä palvelusuunnitelman palvelua tai tukitointa ei voida myöntää, mikäli tällainen asia on tiedossa. Myös eriävät näkemykset kirjataan.

Palvelusuunnitelmaan kirjatut palvelut ohjataan hakemaan ja lähtökohtaisesti myönnetään. Suunnitelmasta poikkeamat on perusteltava päätöksessä. Itsemääräämisoikeuden tukeminen huomioidaan palvelusuunnitelmassa.

Palvelusuunnitelma tarkistetaan asiakkaan tarpeiden tai olosuhteiden muuttuessa sekä muutoinakin tarpeen mukaan (3 a §). Muussa tapauksessa suunnitelma tarkistetaan 2-3 vuoden välein. Palvelusuunnitelmassa sovitaan kuka huolehtii tarkistusajankohdasta sopimisen.

2 VAIKEAVAMMAISTEN KULJETUSPALVELUT

Kunnan on järjestettävä *vaikeavammaiselle henkilölle* kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista (VpL 8 § 2 mom)

Kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka saa näitä palveluja muun lain nojalla. (VpA 5 §)

2.1 Kuljetuspalvelun tarpeen arvioiminen

Asiakkaalta pyydetään hakemuksen yhteydessä tarvittavat lausunnot kuljetuspalvelutarpeen selvittämiseksi (esim. lääkärinlausunto, fysio-, toimintaterapeutin tai kuntoutusohjaajan lausunto, epikriisi esim. Kanta-arkistosta).

Kuljetuspalvelutarpeen arviointi perustuu palvelutarpeen selvittämiseen ja/tai palvelusuunnitelmaan sekä kuljetuspalveluhakemukseen.

2.2 Matkojen määrä ja omavastuu

Kuljetuspalvelumatkoja myönnetään 18 yhdensuuntaista asiointi- ja virkistysmatkaa kuukaudessa. Matkoja voidaan myöntää enemmän erityisin perustein ja eri hakemuksesta. Kuukauden aikana käyttämättä jääneitä matkoja ei voi siirtää seuraavalle kuukaudelle. Matkat tilataan normaalisti tilausjärjestelmän kautta.

Yksittäisen matkan omavastuu määräytyy julkisen liikenteen maksujen mukaan.

Säännöllisten työ- ja opiskelumatkojen omavastuu on sama kuin seutulipun tai kaupungin sisäisen liikenteen kuukausilipun hinta. Kuukausittain etukäteen maksettava omavastuu sisältää myös asiointi- ja virkistysmatkat.

2.3 Lähikunnat ja kohtuulliset kustannukset

Kunnalla on velvollisuus korvata ainoastaan kohtuulliset kuljetuspalvelut. Kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon matkan pituus ja siitä aiheutuneet kustannukset. Kohtuuttomia kustannuksia ei korvata.

Kuljetuspalveluna korvataan asuinkunnassa, maantieteellisessä lähikunnassa tai toiminnallisessa lähikunnassa tapahtuvat kohtuulliset matkat. Kuntien määrittely tapahtuu asiakkaan tarpeen perusteella. Maantieteellisiä lähikuntia ovat litti, Kouvolan kaupungin entisen Jaalan kuntakeskus, Mäntyharju, Pertunmaa, Hartola, Sysmä ja Asikkala. Toiminnallinen lähikunta on Lahti. Muihin kuntiin suuntautuvia matkoja ei vammaispalvelulain mukaan korvata. Korvauksessa huomioidaan kohtuulliset kustannukset.

2.4 Selvitys matkojen tarpeesta

Kuljetuspalvelumatkoja voidaan myöntää asiointi- ja virkistysmatkoihin sekä työssä käymiseen ja opiskeluun.

Työ- ja opiskelumatkat korvataan tietyin edellytyksin. Asiakkaan on annettava pyydettyä selvitys/kuvaus työ- ja opiskelumatkoista.

Kuljetuspalvelumatkat myönnetään opiskeluun, joka on luonteeltaan tutkintoon tähtäävää tai valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen. Työmatkoina korvataan asunnon ja työpaikan väliset matkat. Matkojen määrä on pääsääntöisesti kaksi yhdensuuntaista matkaa/työpäivä/opiskelupäivä.

Kelan korvauksen piiriin kuuluvia terveydenhuollon matkoja ei korvata vammaispalvelulain perusteella.

2.5 Auton vaikutus kuljetuspalveluun

Auto ei ole pääsääntöisesti este kuljetuspalvelun saamiselle eikä kuljetuspalvelu ole este autoavustuksen saamiselle. Mikäli henkilö on saanut autoveron palautusta tai vammaispalvelulain mukaista autoavustusta, voidaan harkinnan mukaan rajoittaa kuljetuspalvelumatkojen määrää tilanteisiin, joissa oman auton käyttö on estynyt.

2.6 Kuljetuspalvelun järjestäminen ja käyttäminen

Kuljetuspalvelu järjestetään kuljetuspalvelukortin avulla. Kuljetuspalvelukortti ja päätös on henkilökohtainen ja matkustajana on oltava kortin haltija.

Kuljetuspalvelu tilataan kunnan määrittelemän tilausjärjestelmän kautta. Vammaispuolalaisen ja vaikeavammaisten kuljetuspalvelun järjestämisen tavoitteena on, että vaikeavammaisen henkilö pystyy liikkumaan kuten hän pystyisi liikkumaan julkisella liikennevälineellä ilman vaikeavammaisuutta. Vammaispuolalaislaki ei oikeuta yksilölliseen kuljetukseen vaan kuljetus voidaan järjestää esim. palvelulinjalla, matalalattiabussilla tai yhdistettynä kuljetuksena mikäli asiakkaan vamma ei estä toimintatapa.

Matkan aikana tapahtuva välipysähtyminen korvataan enintään 10 minuutin ajalta.

Oikeus kuljetuspalveluun on päätöksen mukainen. Asiakas on velvollinen noudattamaan määriteltyjä kuljetuspalveluohjeita. Mahdolliset väärinkäytökset selvitetään ja niistä aiheutuneet kustannukset peritään takaisin. Mikäli kuljetuspalvelussa esiintyy toistuvia väärinkäytöksiä, korvataan matkat jälkikäteen asiakkaan toimittamien kuittien perusteella.

Vaikeavammaisen henkilön mukana voi matkustaa yksi saattaja maksutta. Muut vammaispuolalaisen mukaisen matkustusoikeuden omaavat matkustavat maksavat omavastuun julkisen liikenteen taksan mukaisesti.

2.7 Saattajapalvelu

Kuljetuspalveluun liittyvä saattaja voidaan järjestää ensi sijassa saattajaoikeuden, taksipalvelulain, kotihoidon, henkilökohtaisen avun tai saattajapalvelun turvin. Saattajalta ei peritä omavastuusuutta.

3 PÄIVÄTOIMINTA

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle päivätoimintaa, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 8 §)

Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. (VpL 8 b §)

Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:ssä tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin. (VpL 8 b §)

Päivätoimintaa on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus osallistua viitenä päivänä viikossa tai tätä harvemmin, jos vaikeavammaisen henkilö kykenee osallistumaan työtoimintaan osa-aikaisesti tai siihen on muu hänestä johtuva syy. (VpL 8 b §)

3.1 Palvelutarpeen arviointi

Asiakkaiden toimintakyky ja palveluiden tarve selvitetään palvelusuunnitelmaa tehtäessä. Uusien asiakkaiden osalta päivätoimintahakemuksen liitteenä tulee olla lääkärintodistus tai muu toimintakyvyn arvio asiakkaan vaikeavammaisuudesta. Päivätoiminnan tarpeen selvitys tehdään yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa.

3.2 Myöntämisen perusteet

Asiakkaan oikeus päivätoimintaan jonkin muun ensisijaisen lain nojalla (mielenterveystyölaki, ShL.) on aina ensin selvitettävä. Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä 16–65-vuotiasta henkilöä. Henkilön toimintarajoite on niin vaikea, että se estää häntä osallistumasta sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan.

Asiakkaan toimintakyky voi olla voimakkaasti alentunut pitkäaikaisesti yhden tai useamman vamman tai sairauden seurauksena. Toimintaan osallistuvan asiakkaan tulee kuitenkin kyetä osallistumaan ainakin osittain tavoitteelliseen toimintaan.

Mikäli asiakas kykenee osallistumaan ShL 27e § mukaiseen työtoimintaan, esimerkiksi avustajan avustamana, on työtoiminta tällöin ensisijainen toimintamuoto. Vaikeavammaisten päivätoiminnan ei ole tarkoitus toimia korvaavana palveluna henkilölle, jolle ei ole kyetty järjestämään työtoimintaa.

3.3 Päivätoiminnan järjestäminen

Päivätoimintaa voidaan järjestää toimintakeskustyyppisissä yksiköissä, asuntoloissa, ryhmäkodeissa ja palveluasumisyksiköissä osana yksiköiden

muuta toimintaa. Päivätoimintaa antaviksi yksiköiksi ei katsota hoivapalveluita tai sairaanhoitoa antavien yksiköiden palvelua.

3.4 Päivätoiminnan laajuus

Päivätoimintaa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä siten, että vaikeavammaisen henkilö voi osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa tai harvemmin yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

3.5 Päivätoiminnan sisältö

Päivätoiminta on tavoitteellista asiakasta aktivoivaa ja vuorovaikutteista toimintaa, joka tukee häntä itsenäisessä elämässä. Se voi sisältää esimerkiksi ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa ja sosiaalisten taitojen harjaannuttamista.

4 PALVELUASUMINEN

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (VpL 8 §)

Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiseksi. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi. (VpA 10 §)

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. (VpA 11 §)

4.1 Vaikeavammaisuuden määrittäminen palveluasumisen tarvetta harkittaessa

Kunnan vaikeavammaisten palvelujen järjestämisestä vastaava yksikkö määrittää hakijan vaikeavammaisuuden ja palveluasumisen tarpeen

kartoittamalla mm. hakijan elämäntilanteen, elinympäristön sekä toiminta- ja suoriutumiskyvyn.

Arviointia varten pyydetään tarvittaessa lääkärinlausunto sairauden tai vamman vaikutuksesta palveluasumisen tarpeeseen. Tarpeen mukaan pyydetään selvitykset myös muilta tahoilta, esimerkiksi palvelun tuottajalta, kotihoidosta, fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, kuntoutustyöryhmältä ym. Palveluasumisen tarvetta ei voida kuitenkaan ratkaista yksinomaan lääkärinlausuntojen pohjalta ottamatta tosiasiallista selviytymistä kotioloissa huomioon. Henkilön avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoista ja vuorokauden eri aikoina tapahtuvaa. Edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että henkilö tarvitsee apua kaikkina vuorokauden aikoina.

Palvelua suunniteltaessa on hyvä jo ennen myönnettävästä palvelusta päättämistä olla yhteydessä palvelun tuottajaan joustavan ja kustannustehokkaan palvelun tuottamiseksi.

4.2 Asumismuoto

Palveluasuminen voidaan järjestää omassa asunnossa, vuokra-asunnossa, palvelutalossa, vaikeavammaisten palvelutalossa tai asumispalveluyksikössä tai muussa vastaavassa yksikössä.

Palveluasunnoista vaikeavammaiset tekevät huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen ja maksavat vuokransa itse. Asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta valita missä ja miten palveluasuminen järjestetään.

4.3 Tukipalvelut

Asiakkaalle on järjestettävä välttämättömät asumista tukevat palvelut. Tällaisia tukipalveluita voivat olla esimerkiksi tukihenkilö, asumisen ohjaus tai valmennus, kotihoito, omaishoidon tuki, henkilökohtainen apu, tarpeelliset apuvälineet ja asunnon muutostyöt. Huomioitavaa on että palvelujen lakiperuste voi olla muu kuin vammaispalvelulaki.

Vaikeavammaisella voi lisäksi olla oikeus asunnon ulkopuolisiin palveluihin kuten kuljetuspalveluun sekä henkilökohtaiseen apuun kodin ulkopuolisissa asioinneissa. Tarvittavat palvelut tulee myöntää asiakkaalle, ellei hän saa niitä palveluasumisen järjestäjältä.

4.4 Palveluasumisen maksut

Vammaisuudesta tai sairaudesta aiheutuvia maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito ja kotipalvelun tukipalvelut: turvapalvelu, kylvetyspalvelu,

vaatehuoltopalvelu ja siivouspalvelu. Muista kustannuksista asiakas vastaa itse.

Palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan periä maksu silloin, kun henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla.

5 ASUNNON MUUTOSTYÖT

Kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei ole kuitenkaan erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (VpL 9 §)

5.1 Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat asumisen kannalta välttämättömät asunnon muutostyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat muutostyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä.

Korvattavissa muutostöissä tulee noudattaa soveltuvin osin valtion asuntolainoituksessa käytettävää laatutasoa.

Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet. Kunta voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi. (VpA 12 §)

5.2 Asunnon muutostöiden sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korvaaminen

Suoritettaessa korvausta asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden tai laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin pidetään

vaikeavammaisena henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia. (VpA 13 §)

5.3 Hakumenettely ja kustannusten korvaaminen

Asunnon välttämättömistä muutostöistä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset korvataan hakijalle kokonaan. Uudisrakennusvaiheessa tehtävistä muutostöistä suoritetaan korvaus niistä lisäkustannuksista, jotka ylittävät vastaavan asunnon normaalit rakentamiskustannukset.

5.4 Kohtuulliset kustannukset

Vaikeavammaisella henkilöllä on oikeus itse valita asuinpaikkansa ja asuntonsa, mutta korvattavien muutostöiden kustannusten tulee olla kohtuullisia. Asiakkaalle on annettava selvitys, miten kohtuulliset kustannukset on määritelty. Kustannusten suuruus ei pelkästään ole hylkäämisperuste.

Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee selvittää, onko asiakkaalla mahdollisuus suoriutua nykyisessä asunnossa ja onko nykyiseen asuntoon mahdollista tehdä asiakkaan vamman tai sairauden kannalta tarvittavia muutoksia. Kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös se, onko asiakkaalle korvattu asunnon muutostöitä nykyiseen asuntoon. Asunnon muutostöiden kustannuksina huomioidaan välttämättömät asunnon muutostöistä aiheutuvat kustannukset. Kohtuulliset kustannukset ylittävän osuuden maksaa asiakas itse.

5.5 Asunnon muutostyön tarpeen selvittäminen ja työn välttämättömyys

Asunnon muutostöiden tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä pyydetään tarvittavat asiantuntijalausunnot.

Asunnon muutostöiden teknisestä toteutuksesta, tarkoituksenmukaisuudesta ja kohtuullisista kustannuksista hankitaan tarvittaessa lausunto toimialan rakennusalan asiantuntijalta. Lausunto tulee pyytää myös, mikäli asunto on niin huonokuntoinen, ettei muutostöitä voida tämän takia toteuttaa.

Asunnon muutostöinä korvataan ainoastaan vamman tai sairauden vuoksi välttämättömät muutostyöt, jotka kohdistuvat säännöllisessä pitkäaikaisessa käytössä olevaan vakinaiseen asuntoon. Korvaus myönnetään vain siltä osin, kun kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet ovat vammasta johtuvia. Vapaa-ajan asuntoon korvausta ei myönnetä. Mikäli muutostyöt liittyvät asunnon

normaaliin perusparannukseen, niitä ei korvata. Saunan rakentamisesta tai muutostyöstä aiheutuvia kustannuksia ei pääsääntöisesti korvata.

Vaikeavammaisen asunnon välittömässä läheisyydessä suoritettavien muutostöiden korvaamisella turvataan vaikeavammaisen henkilön pääsy asuntoonsa ja sieltä pois. Korvattavaksi tulevat ainoastaan asunnon välittömässä läheisyydessä suoritettavat muutostyöt.

5.6 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asunnon muutostyönä voidaan korvata asuntoon vakiovarusteena kuuluva kodinkone esimerkiksi jääkaappi ja liesi, jos se on muutostyön kannalta välttämätöntä. Koti-irtaimistoa ei korvata.

Aluksi on selvitettävä, onko asiakkaalla mahdollisuus saada vammansa tai sairautensa kannalta välttämättömät välineet ja laitteet käyttöönsä muuta kautta, esimerkiksi lääkinnällisestä kuntoutuksesta, KELA:lta tai vakuutusyhtiöltä.

Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korjaus- ja huoltokustannukset korvataan kokonaan, jos väline tai laite on annettu asiakkaan käytettäväksi. Välineiden ja laitteiden hankkimisesta korvataan kohtuulliset kustannukset. Muita asuntoon kiinteästi asennettavia välineitä voivat olla mm. turvalaitteet, induktiosilmukka, nostolaitteet ja wc:n lisälaitteet, hissit ja hälytinjärjestelmät.

5.7 Kuntien välinen korvausvastuu

Vammaisen muuttaessa kunnasta toiseen, tulee lähtökunnan korvata muutostyön kustannukset. Ainoastaan silloin kun asunnon muutostyö voidaan suorittaa vasta muuton jälkeen, korvausvastuussa on uusi kotikunta.

6 HENKILÖKOHTAINEN APU

6.1 Vaikeavammaisuus ja henkilökohtainen apu

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta sitä välttämättä ja toistuvasti tarvitsee suoriutuakseen päivittäisistä toiminnoista (Vpl 8 c §)

Vaikeavammaisuus on pitkäaikainen tila. Henkilöllä voi olla myös etenevä sairaus tai vaihteleva avun tarve.

Mikäli henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein, ei kunnalla ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen.

Pääosin hoivaa, hoitoa ja valvontaa edellyttävät tilanteet tulee turvata muilla palvelujärjestelmillä. Avun tarve ei voi johtua pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Vammaisuus ja ikääntymisestä johtuvat sairaudet erotetaan toisistaan.

6.2 Toimintakyvyn ja henkilökohtaisen avuntarpeen selvitys

Palvelutarpeen selvitys ja vammaispalvelun palvelusuunnitelma ovat henkilökohtaisen avun järjestämisen pohjana.

Toimintakykyä arvioidaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen, yksilöllisten olosuhteiden sekä henkilön oman toivomuksen ja käsitysten perusteella. Apuna voidaan käyttää erilaisia (Paavo-, Asta- ym.) toimintakyvyn arviointimittareita ja -menetelmiä.

Henkilökohtaisen avun tarpeen mitoittamisen, kohdentamisen ja toteutustavan arvioimiseksi myönnetään aluksi pääsääntöisesti arviointijakso, jonka tulosten perusteella tehdään lopullinen päätös henkilökohtaisesta avusta ja sen toteuttamisesta. Arviointijakso toteutetaan yleensä omana palvelutuotantona tai ostopalveluna.

Lapsen kohdalla yksilöllinen tilanne ja kehitystaso määrittelevät henkilökohtaisen avun myöntämisaikajankohdan.

Arvioitaessa henkilökohtaisen avun tarvetta otetaan huomioon palvelukokonaisuus (saattaja-, puhetulkki-, asumis- ja kuljetuspalvelu ym.). Tällöin tulee ottaa tarkasteluun, voidaanko asiakkaan tuen tarve turvata sosiaalihuoltolain mukaisella kotipalvelulla joko omana palvelutuotantona tai esim. palvelusetelillä.

6.3 Henkilökohtaisen avun edellytyksiä

Vaikeavammaisella henkilöllä on itsellään oltava riittävästi voimavaroja määrittellä avun sisältö sekä sen eri järjestämistapojen vaikutukset. Avun tarvitsija määrittelee sen, missä asioissa ja miten avustaminen tapahtuu. Henkilökohtainen apu tukee omatoimista suoriutumista.

Avun tarpeen määrittely ja järjestämistavan valinta voidaan tehdä yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaisensa tai läheisten henkilöiden kanssa. Avun tarpeen määrittämisestä ei kuitenkaan voi vastata toinen henkilö.

Vaikeavammaisella lapsella, joka ei ole vanhempiensa välittömän ja jatkuvan valvonnan ja hoivan tarpeessa ja joka voi itse ainakin osittain vaikuttaa ja tehdä päätöksiä omasta toiminnastaan, on oikeus henkilökohtaiseen apuun

6.4 Toiminta, johon korvausta myönnetään

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Lisäksi on järjestettävä henkilökohtaista apua muita toimintoja varten, joita ovat harrastukset, yhteiskunnallinen osallistuminen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen.

6.5 Henkilökohtaisen avun määrä

Henkilökohtaista apua myönnetään päivittäisiä toimintoja, työtä ja opiskelua varten välttämätön avun määrä.

Muita toimintoja varten myönnetään vähintään 30 h/kk, jollei tätä vähäisempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä avun tarvetta.

6.6 Järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat ovat:

1. taloudellinen tukitoimi henkilökohtaisen avustajan palkkaukseen (työnantajamalli)
2. palveluseteli
3. avustajapalvelu ostopalveluna
4. avustajapalvelu omana toimintana.

Henkilökohtaisen avun järjestämistavan on tuettava ja edistettävä vaikeavammaisen henkilön itsenäistä elämää ja yhdenvertaista oikeutta elää ja tehdä valintoja. Vaihtoehtoiset tavat on selvitettävä asiakkaalle asiakaslain mukaan. Palvelusetelin tulee vastata palvelun todellista kustannusta.

Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapoja voidaan yhdistää toisiinsa sekä muihin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin ja tukitoimiin.

Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

1. korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut avustajan palkkaamisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset.

Työnantajan korvattavia lakisääteisiä maksuja ovat esim. sosiaaliturvamaksut, eläkemaksut, pakollinen tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu sekä työterveydenhuollon maksu. Lakisääteisiä korvauksia ovat pyhä-, lauantai-, iltatyökorvaukset sekä vuosilomalain mukaiset korvaukset ja sairausajan palkka.

Vammaisen henkilö valitsee itse avustajansa. Henkilökohtaisena avustajana toimii pääsääntöisesti muu kuin omainen tai läheinen ellei ko. henkilön palkkaamiseen ole erityisen painavia syitä. Omaisella tarkoitetaan esim. puolisoa/elämänkumppania, lasta, vanhempaa tai isovanhempaa. Erityisen painavia syitä omaisen toimimiseen avustajana voi olla esim. sellaiset tilanteet jossa ulkopuolisen avustajan saaminen osoittautuu mahdottomaksi tai kun esim. henkilön sairaus on edennyt niin pitkälle, että vain tietty omainen pystyy tulkitsemaan esim. eleitä.

Vammaisen henkilö ja hänen avustajansa tekevät työsopimuksen. Sopimuksessa määritellään työtehtävä, palkka ym. ehdot. Heta ry:n (Henkilökohtaisen avun työnantajien liitto) jäsenien kohdalla noudatetaan Heta ry:n ja JHL:n välistä työehtosopimusta. Muutoin noudatetaan yleistä työlainsäädäntöä.

2. antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaalihuoltolain 29a §:ssä tarkoitetun palvelusetelin.

3. hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta

4. järjestämällä palvelun itse tai yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET

Määrärahasidonnaiseen palveluun ja tukitoimeen vammaisella henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta, vaan tukea myönnetään talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa. Määrärahat tulee mitoittaa tiedossa olevan tarpeen mukaiseksi. Yksilölliset päätökset tulee tehdä ottaen huomioon etuuksien saamisen edellytykset ja kunnan talousarvio.

7 KUNTOUTUSOHJAUS

Vammaiselle henkilölle annetaan kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön

lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle. (VpL 8 §)

Kuntoutusohjaukseen kuuluu vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä ohjaaminen sekä vammaisen henkilön toimintamahdollisuuksien lisäämiseen liittyvistä erityistarpeista tiedottaminen. (VpA 14 §)

Kuntoutusohjauksen tehtävänä on mm. asiakkaan aktivoiminen omatoimiseen yleisten palvelujen käyttöön, asiakkaan kuntoutusprosessin seuraaminen, asiakkaan tarpeista tiedottaminen eri palvelujärjestelmille, asiakkaan kuntoutus- ja palvelusuunnitelman valmistelussa tarvittavan asiantuntija-avun antaminen, asiantuntijana toimiminen vammaisten tarpeiden selvittämisessä ym.

Asiakkaalle voi olla mahdollisuus saada kuntoutusohjausta myös vammaisjärjestöjen kuntoutusohjaajilta

8 SOPEUTUMISVALMENNUS

Vammaiselle henkilölle annetaan kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle. (VpL 8 §)

Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi. Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa yksilöllisesti tai ryhmäkohtaisesti ja tarvittaessa se voi olla myös toistuvaa. (VpA 15 §)

8.1 Järjestäminen

Sopeutumisvalmennusta voidaan järjestää asiakkaan ja hänen läheistensä yksilöllisten tarpeiden perusteella. Sopeutumisvalmennusta voidaan antaa esimerkiksi asiakkaan ohella myös puolisolle, vanhemmille ja sisaruksille. Sopeutumisvalmennuksen sisältöä ja toteuttamistapaa ei ole määritelty, vaan asia ratkaistaan asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan.

Ennen sopeutumisvalmennuksen järjestämistä selvitetään mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Mikäli palvelu järjestetään lääkinnällisenä kuntoutuksena, ei palveluja myönnetä vammaispalveluna.

Vammaispalvelun sopeutumisvalmennuksena ei tueta sellaista toimintaa, joka sisällöltään on loma- ja virkistystoimintaa. Sopeutumisvalmennuskursseja voidaan myöntää asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn, viittomakielen opetuksen sekä muiden vastaavien kommunikaatiotaitojen edistämiseksi

(esim. MHS-opetus, Bliss-symbolikielen opetus, AAC). Lisäksi sopeutumisvalmennuksena voidaan korvata opetusmateriaalikustannukset.

9 TALOUDELLISET TUKITOIMET

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista sekä ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. VpL 9 §.

9.1 Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan.(VpL 9§)

9.1.1 Välineet, koneet ja laitteet

Välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvataan vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta suoriutuakseen päivittäisistä toiminnoistaan. (VpL 9 §). Niitä myönnetään kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan varattujen määrärahojen puitteissa.

Myönnettävän välineen tulee edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja olla hänelle tarpeellinen päivittäisissä toiminnoissa.

Vammaispalveluna myönnettäviä välineitä, koneita tai laitteita voidaan tarvita liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa (VpA 17 §). Korvattavia välineitä voivat olla harrastuksen mahdollistavat erityisvälineet ja lisävarusteet, kodinkoneet, kommunikatiomahdollisuuksia lisäävät viestintävälineet sekä liikkumisvälineet.

Korvaus suoritetaan muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvien välineiden, laitteiden tai koneiden kustannuksista.

Korvauksen määrä on puolet hankkimisesta aiheutuvista todellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Väline, kone tai laite voidaan myöntää myös korvauksetta käyttöön.

Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan (Vpl 9 § 1 mom.). Muutostöiden on oltava vamman vuoksi välttämättömiä: konetta, välinettä tai laitetta ei voida käyttää ilman muutostyötä.

Asiakkaan halutessa uusia hänellä käytössä olevan laitteen, tulee siitä esittää perustelut. Korvauksen saaminen edellyttää, että uusimisen tarve johtuu siitä, että nykyinen laite ei ole enää käyttökelpoinen asiakkaan vamman kannalta tai se on teknisesti huonokuntoinen.

9.1.2 Korvaus auton hankintaan

Korvausta myönnettäessä huomioidaan ensisijaisesti mahdollisuus auton muutostöiden ja apuvälineiden avulla tukea vammaisen henkilön omatoimista liikkumista. Mikäli hankintatukea haetaan autonvaihtoon, tulee vaihdon peruste olla tilanne jossa auto ei enää vastaa vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa välttämätöntä tarvetta. Auton hankintatuen sijaan voidaan myöntää myös käytettyyn autoon tehtäviä muutostöitä tai apuvälineitä.

Asiakkaan tulee tarvita autoa päivittäisessä liikkumisessaan ja korvaus auton hankintaan kohdennetaan pääsääntöisesti työssäkäyviin ja opiskelijoihin sekä kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Korvaus voidaan myöntää, vaikka vammaisen henkilö ei itse pysty ajamaan autoa.

Korvaus auton hankintaan on puolet vammaiselle soveltuvasta kohtuuhintaisesta autosta. Korvausta laskettaessa vähennyksenä huomioidaan autoveron palautus ja vanhan auton myyntihinta. Mikäli asiakas ei myy vanhaa autoa, huomioidaan todennäköinen myyntihinta. Lisäksi huomioidaan muun lainsäädännön perusteella saatavat korvaukset.

Autoavustus ei ole pääsääntöisesti este kuljetuspalvelun saamiselle eikä kuljetuspalvelu ole este autoavustuksen saamiselle.

9.1.3 Autoon tehtävät muutostyöt

Autoon tehtävät vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen puitteissa. Asiakkaan tulee tarvita autoa päivittäisessä liikkumisessaan ja korvaus autoon tehtäviin muutostöihin kohdennetaan pääsääntöisesti työssäkäyviin ja opiskelijoihin sekä kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin.

10 YLIMÄÄRÄISET VAATEKUSTANNUKSET

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset vaatekustannukset, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita. (VpA 18 §)

10.1 Ylimääräisten vaatekustannusten korvaaminen

Ylimääräisinä vaatekustannuksina korvataan tavanomaisten ja valmiina ostettavien vaatteiden ja vammaisen tarvitsemien erityisvaatteiden kustannusten erotus. Vammaisen henkilön tulee esittää selvitys kustannuksista. Kustannuksista huomioidaan kohtuullinen osa. Mikäli kustannuksista huomioidaan vammaisen esittämää kustannusta pienempi osa, tulee päätöksen perusteluista ilmetä mihin kustannusten kohtuullistaminen on perustunut.

Ylimääräiset vaatekustannukset korvataan yksilöllisen tarveharkinnan perusteella ja tällöin huomioidaan kunkin hakijan erityispiirteet.

11 YLIMÄÄRÄISET ERITYISRAVINTOKUSTANNUKSET

Vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. (VpA 19 §)

11.1 Ylimääräisten erityisravintokustannusten korvaaminen

Ylimääräisinä erityisravintokustannuksina korvataan tavanomaisen ruoan ja erityisravinnon kustannusten välinen erotus. Erityisravintokustannusten tulee olla välttämättömiä ja pitkäaikaisia. Hakijan on esitettävä lääkärintodistus, josta käy ilmi erityisravinnon tarve. Pelkkä lääkärin tai muun ammattihenkilön suositus ei ole riittävä. Ennen erityisravintokustannusten korvaamista selvitetään mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Erityisravintokustannuksiin voidaan saada korvausta Kelan vammaistukien, eläkettä saavan hoitotuen ja sairausvakuutuslain perusteella.